

اهمیت و ضرورت آموزش خانواده و نقش مدیران مدارس در این زمینه

احمد صافی

نهاد خانواده را از جمله عمومی‌ترین نهادهای اجتماعی می‌دانند که در تمام جوامع وجود دارد و مهم‌ترین تکیه‌گاه و محور زندگی اجتماعی است. این نهاد در همهٔ جامعه‌ها پذیرفته شده و توسعه یافته است و به عنوان مهم‌ترین پایگاه انتقال عناصر فرهنگی، عقاید، آداب و سنن، دانشها و مهارتها و ... به نسل جدید معرفی شده است. زیرا خانواده از یک سو زمینه‌ساز شکوفایی استعدادها و رشد جسمی، اخلاقی، اجتماعی، عاطفی و عقلانی کودکان و نوجوانان است و از سوی دیگر عامل

قال رسول الله: " اطلبوا العلم من المهد الى اللحد"
زگهواره تا گور دانش بجوی
فردوسی

جایگاه خانواده در تربیت آدمی و اهمیت آموزش اعضای آن

یکی از نهادهای مهم و مؤثر در تکوین شخصیت و تربیت کودکان و نوجوانان، نهاد خانواده است.

دقت مادر، کلمات گرم و نرم و نافذ مادر، آرامش روح مادر، مراقبتهای مداوم مادر، سطح سواد و فرهنگ و دانش مادر، نحوه ارتباط و رفتار مادر با فرزند، تشویق و تنبیههای مادر و بالاخره شیوه مدیریت مادر در تعلیم و تربیت فرزندان تأثیر بسزایی دارد.

دومین رکن خانواده پدر است. پدر درخواست کننده تشکیل خانواده، پدر تأمین کننده و سامان دهنده اقتصاد خانواده و پدر مدیر و رهبر نهایی خانواده، و مسؤول تحقق اهداف خانواده است. پدر همچون مادر، زمینه ساز رشد عواطف کودک است و پایه گذار تکوین شخصیت وی. همه باید باور کنند که:

وقت پدران و اوقات فراغت آنان، شغل پدران و میزان کار آنان، نگرشها و ارزشها و اعتقادات پدران، شیوههای مدیریت و هدایت آنان در خانه و چگونگی ارتباط پدر با اعضای درون و برون خانواده، عزت نفس و اعتماد به نفس پدران، شجاعت و مقاومت و صبر و حوصله و تدبیر پدران، محبت و عشق آنان به فرزندان، سطح تحصیل و سواد و فرهنگ و نوع مطالعات پدران، تشویقها و تنبیهها و مراقبتهای پدران، معاشرتها و دوستان پدران، شیوه سخن گفتن و ادب و نفوذ کلام پدران و بالاخره سلامت جسم و روان، تعادل وجود، عدالت و میزان آگاهی آنان به فنون و روشهای تعلیم و تربیت، در تکوین شخصیت کودکان تأثیر بسزایی دارد.

بنابراین اهمیت نقش پدران و مادران و تأثیر عمیق و گسترده آن در ابعاد وجود کودکان و نوجوانان ایجاب می کند که به صورتهای مختلف آموزش ببینند و با جدیدترین اطلاعات و منابع مربوط به مدیریت خانواده و شیوه رفتار با فرزندان آشنا گردند.

مدرسه و اهمیت آن در تربیت کودکان و نوجوانان
دومین سازمان مؤثر در تکوین شخصیت و رشد

مؤثری در ایجاد فرهنگ و تمدن بشری به شمار می آید.

در فضای خانه و خانواده، کودکان به صورت مستقیم و غیرمستقیم بسیاری از آداب و ارزشها را می آموزند، تجربیات گوناگونی کسب می کنند و از طریق این محیط کوچک با کودکان دیگر و دنیای خارج آشنا می شوند. لذا صاحب نظران تعلیم و تربیت نهاد خانواده را مؤثرترین نهاد برای آموزش و پرورش غیررسمی و اولین فضای مساعد برای ایجاد عادات مناسب تربیتی می دانند. اولین فردی که در خانواده نقش سازنده و اساسی دارد، مادر است.

مادر زمینه ساز رشد جسم کودک است و پایه گذار عواطف وی. مادر بنیان گذار شخصیت کودک است و همدم و مونس وی.

مادر مایه رشد ابعاد وجود کودک است و اولین آموزگار سخن گفتن وی.

مادر اولین آرامش دهنده روانی کودک است و معلم اخلاق و آداب اجتماعی وی.

نظر به چنین اهمیتی است که پیامبر (ص) فرمود: بهشت زیر پای مادران است و شعرا نیز اهمیت نقش وی را در تعلیم و تربیت کودکان ستوده اند.

گویند مرا چو زاده مادر
پستان بسده دهان گسرفتن آموخت
هر شب برگاهواره من
بیدار نشست و خفتن آموخت
دستم بگرفت و پای به پا برد
تا شیوه راه رفتن آموخت
یک حرف و دو حرف بر زبسانم
الفاظ نهاد و گفتن آموخت
پس هستی من ز هستی اوست
تا هستم و هست دارمش دوست
همه باید باور کنند که:

سلامت جسم و روان و تعادل وجود مادر، اخلاق مادر، ارزشها و اعتقادات و نگرش مادر، محبت و عشق مادر به فرزند، صبر و حوصله و

اشتغال داشته‌اند که بیش از یک میلیون نفر از کارکنان آموزشی و اداری، امر تعلیم و تربیت آنان را بر عهده گرفته‌اند.

اهمیت و ضرورت ارتباط اولیاء و مربیان ، خانه و مدرسه و نقش مدیر مدرسه در این زمینه

با توجه به نقش مهم خانواده و مدرسه در تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان، لازم است بین این دو نهاد ارتباطی همه جانبه برقرار گردد و هر کدام به تناسب حیطة وظایف، زمینه را برای شکوفایی استعدادها و رشد ابعاد وجود کودکان و نوجوانان فراهم سازند.

چگونگی این ارتباط ، حدود آن و نحوه مشارکت خانواده‌ها در امور مدارس فرزندان خود، در آیین‌نامه تشکیل انجمن اولیاء و مربیان به تفصیل مطرح شده است که بحث از مفاد آن، مقاله جداگانه‌ای می‌طلبید.

یکی از افرادی که به موجب آیین‌نامه انجمن اولیاء و مربیان مدرسه و بر اساس شرح وظایف مصوب، نقش مهمی در برقراری ارتباط بین کارکنان مدرسه و اولیای دانش‌آموزان دارد، مدیر مدرسه است. زیرا مدیران مدارس از آغاز ثبت‌نام دانش‌آموزان، در تشکیل انجمن اولیاء و مربیان تا اعلام نتایج امتحانی با پدران و مادران در ارتباط هستند و موظف شده‌اند که از مشارکت آنان به صورت‌های مختلف استفاده کنند.

مدیران حاذق و ماهر و واجد مهارت‌های انسانی، ادراکی و فنی در اداره امور مدرسه، تأمین احتیاجات واحد تحت سرپرستی، رسیدگی به مشکلات دانش‌آموزان و تحقق اهداف واحد آموزشی خود، بر اساس طرح‌های مختلف از توانمندیها، همکاری و همیاری خانواده‌ها به خوبی بهره می‌گیرند و باور دارند که :

- تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان امری ظریف، دشوار و حساس و مهم است و انجام این مهم به نحو مطلوب، همسویی و هماهنگی بین دو

بدنی، عاطفی، اجتماعی، عقلانی و اخلاقی آدمی؛ مدرسه است.

مدرسه، محل قیمتی کردن و متعادل کردن، بر کشیدن، و ایجاد عادات مطلوب در کودکان و نوجوانان است.

مدرسه، محل انتقال فرهنگ و تجارب بشری به نسل تازه است.

مدرسه، فضای مساعد رشد فکری و پرورش استعدادهای متعدد آدمی است.

مدرسه، محل ارائه دانشهای متعدد و یافته‌های جدید علمی و فنی و حرفه‌ای است.

مدرسه، جایگاه کشف جهان هستی و ارتباط علمی با طبیعت است.

مدرسه، محل تزکیه آدمی و محیط مساعد برای تهذیب نفس است.

مدرسه و به دنبال آن دانشگاه، محل تربیت فیزیکدان، شیمیدان، ریاضی‌دان، ادیب و شاعر و هنرمند، جامعه‌شناس، روان‌شناس، عالم مذهبی و مدیران و رهبران جامعه است.

مدرسه، کانون آموزش رسمی در جامعه و مرکز آماده شدن برای زیستن و زندگی است.

مدرسه، محل بکارگیری دستها و پرورش استعدادهای فنی و حرفه‌ای است.

مدرسه، آغازگر ورود به دنیای نوشته‌ها و اندیشه‌های بشری است.

مدرسه، پیوند دهنده انسان با خالق هستی است.

مدرسه و مؤسسات آموزش عالی، زمینه‌ساز گسترش فرهنگ و تمدن جامعه‌هاست.

نظر به اهمیت ایجاد و گسترش مدارس و تأثیر آن در رشد شخصیت آدمی، همه کشورهای جهان از جمله ایران به تأسیس مدارس مختلف در مناطق شهری و روستایی اقدام نموده‌اند و گسترش آنها را در دوره‌های مختلف تحصیلی از وظایف عمده دولت‌ها بر شمرده‌اند.

در ایران در سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ حدود ۱۹ میلیون دانش‌آموز، در ۱۱۰/۰۰۰ مدرسه به تحصیل

نهاد خانواده و مدرسه را می‌طلبند.

- وحدت در هدفهای تربیتی، یکی از ابعاد مهم وحدت تربیتی است.

- برای تحقق وحدت در هدف و روش تربیت، ارتباط خانه و مدرسه ضرورت پیدا می‌کند.

- مدرسه‌ای می‌تواند با خانواده ارتباط صحیح و منطقی برقرار کند که در درون مدرسه نیز وحدت و هماهنگی تربیتی برقرار شود.

- خانواده‌ای که در آن مشارکت درونی وجود داشته باشد می‌تواند با مدرسه ارتباط مؤثر برقرار کند.

همچنین مدیران مدارس موظف هستند به کمک اعضای انجمن اولیاء و مربیان، اهداف انجمن را به شرح زیر تحقق بخشند.^۱

۱- آگاه‌تر ساختن پدران و مادران و مربیان به معارف اسلامی، در ارتباط با مسائل رشد و پرورش کودکان، نوجوانان و جوانان، با توجه به نیازهای آنان.

۲- ایجاد، تقویت و تحکیم رابطه صمیمی بین اولیاء و مربیان از یک طرف و فرزندان از طرف دیگر.

۳- تبیین مسؤولیت‌ها و تقویت احساس آن در اولیاء و مربیان، نسبت به مسائل پرورشی فرزندان.

۴- فراهم کردن موجبات تحکیم مبانی شخصیت و تقویت خودآگاهی کودکان، نوجوانان و جوانان.

۵- آشنا ساختن اولیاء به مسائل اقتصادی خانواده و جامعه و تخصصهای ضروری و مورد نیاز کشور در جهت راهنمایی شغلی فرزندان.

۶- جذب امکانات و نیروهای مردمی، برای مشارکت همه جانبه آنان در پیشبرد اهداف آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران.

۷- مطالعه و بررسی علل و عواملی که موجب ناسازگاری و مانع رشد بدنی و روانی کودکان، نوجوانان و جوانان کشور می‌شوند و پیدا کردن راههای رفع علل و موانع مزبور.

اهمیت آموزش خانواده‌ها در مدارس

با توجه به تأثیر عمیقی که رفتار والدین در رشد شخصیت کودکان و نوجوانان و سلامت جسم و روان آنان دارد، و با توجه به آنچه در صفحات قبل مورد بحث قرار گرفت، لازم است پدران و مادران و

توصیه‌های صاحب‌نظران .

۸- تحصیل در رشته مطالعات خانواده در دوره دبیرستان یا دانشگاه .

۹- شرکت در سمینارها و گردهماییهای آموزشی و پرورشی .

۱۰- مطالعه مقالات مجلات مختلف، به ویژه مجلات خانواده در ارتباط با تعلیم و تربیت فرزندان

۱۱- مطالعه کتابهای خاص آموزش خانواده انجمن اولیاء و مربیان .

۱۲- مطالعه کتابهای منتشر شده توسط انجمن اولیاء و مربیان .

۱۳- استفاده از نوارهای سخنرانی صاحب‌نظران امور خانواده .

۱۴- مشاهده فیلم‌های تهیه شده در مورد چگونگی رفتار در خانواده .

۱۵- مراجعه به کارکنان مدرسه و دریافت راهنمایی از آنان در تربیت فرزندان .

برنامه آموزش خانواده در مدارس

بر طبق برنامه‌ریزی سازمان مرکزی انجمن اولیاء و مربیان، شورایی تحت عنوان شورای تهیه طرح آموزش خانواده مرکب از استادان دانشگاه و بعضی از مسؤولان انجمن مرکزی تشکیل و پس از تبادل نظر، طرح جامع آموزش خانواده، تهیه گردید.

بر اساس این طرح، باید دوره‌های زیر برای آموزش خانواده در مدارس در نظر گرفته شود و اهداف و ساعات درسی و برنامه تفصیلی هر دوره نیز تبیین گردد.

۱- جوانان و تشکیل خانواده

۲- خانواده و فرزندان در دوره پیش‌دبستانی

۳- خانواده و فرزندان در دوره ابتدایی

۴- خانواده و فرزندان در دوره راهنمایی

تحصیلی

۵- خانواده و فرزندان در دوره دبیرستان

پس از تبادل نظر در جلسه‌های متعدد، برنامه هر دوره تهیه و پس از تصویب در شورای مذکور تحت عنوان دستورالعمل جامع آموزش خانواده توسط

سایر اعضای خانواده به صورتهای مختلف آموزش ببینند و در دوره‌ها و کلاسهای آموزشی، مجالس سخنرانی و بحث آزاد شرکت نمایند و سطح اطلاعات و آگاهی خود را در موارد متعدد از جمله موارد زیر افزایش دهند:

۱- اهداف ازدواج و تشکیل خانواده .

۲- حقوق و وظایف زن و شوهر نسبت به هم و نسبت به فرزندان .

۳- خانواده متعادل و ویژگیهای آن .

۴- مدیریت خانه و خانواده و روش مناسب اداره خانه .

۵- اخلاق در خانواده و روابط انسانی اعضای خانواده .

۶- اقتصاد خانواده و نقش مرد و زن در این زمینه

۷- اصول و روشهای تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان و نحوه رفتار با آنان .

۸- بهداشت جسم و روان در خانواده .

۹- اهداف و برنامه‌های کلی دوره‌های مختلف تحصیلی .

۱۰- اهداف و وظایف انجمن اولیاء و مربیان و راههای ارتباط و مشارکت با مدرسه .

۱۱- مراجع کمک‌کننده به کاهش مشکلات کودکان و نوجوانان و نقش و وظایف آنها .

آموزش والدین می‌تواند از طرق زیر صورت گیرد:

۱- شرکت در دوره‌های حضوری در مدرسه .

۲- شرکت در جلسه‌های سخنرانی و بحث آزاد در مدرسه .

۳- عضویت در کمیسیونهای وابسته به انجمن اولیاء و مربیان .

۴- استفاده از برنامه‌های آموزش خانواده در تلویزیون .

۵- استفاده از برنامه‌های آموزش خانواده در رادیو .

۶- مکاتبه با افراد صاحب‌نظر .

۷- مراجعه به مراکز مشاوره و استفاده از

عناوین آموزشی :

- ۱- اهداف و انگیزه‌های ازدواج و تشکیل خانواده.
- ۲- ویژگیها و شرایط دختر و پسر برای ازدواج.
- ۳- معیارها و ملاکهای انتخاب همسر.
- ۴- عوامل استحکام خانواده.
- ۵- حقوق متقابل زن و مرد.
- ۶- روان‌شناسی زن و مرد
- ۷- حدود روابط دختر و پسر

۸- آسیب‌شناسی ازدواج

مدت دوره، ۱۶ ساعت است که هر درس در یک جلسه ۲ ساعته به صورت حضوری تدریس می‌گردد.

برای تدریس در این دوره، کتابی تحت عنوان "جوان و تشکیل خانواده" توسط استادان طرح جامع آموزش خانواده بر اساس عناوین فوق تألیف و توسط انجمن مرکزی منتشر شده است.^۱

۲- دوره آموزش به خانواده‌های جوان " خانواده‌های دارای فرزند پیش‌دستانی "

تعریف خانواده جوان :

خانواده جوان به خانواده‌هایی اطلاق می‌شود که اعضای آن به تازگی زندگی مشترک خود را آغاز

سازمان مرکزی انجمن اولیاء و مربیان به کلیه مناطق آموزشی و مدارس کشور برای اجرا ابلاغ گردید. نظر به اهمیت آگاهی پدران و مادران و اولیای مدارس و سایر دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، اهداف و عناوین آموزشی و مدت هر دوره به شرح زیر مطرح می‌شود.

۱- دوره جوانان و تشکیل خانواده

تعریف :

جوانان در آستانه ازدواج به افرادی اطلاق می‌شود که با توجه به فرارسیدن سن ازدواج نیازمند آگاهی از مفاهیم زندگی مشترک و انتخاب همسر هستند.

اهداف :

- ۱- ارتقای سطح آگاهیهای لازم جوانان نسبت به تشکیل خانواده.
- ۲- آشنا نمودن جوانان با معیارها و ملاکهای انتخاب همسر.
- ۳- آشنایی با حقوق متقابل زن و مرد و عوامل استحکام خانواده.
- ۴- آشنایی با اهداف و انگیزه‌های ازدواج و تشکیل خانواده.

اهداف:

- ۱- ارتقای آگاهیها و دانسته‌های تربیتی بر اساس ویژگیهای خانواده‌ی دارای فرزند ابتدایی.
- ۲- بر آوردن نیازه‌های تربیتی فرزندان خانواده‌های دارای فرزند ابتدایی.
- ۳- آشنایی خانواده‌های دارای فرزند ابتدایی با شیوه‌های مناسب روابط خانوادگی.

عناوین آموزشی:

- ۱- روان‌شناسی رشد در سنین ابتدایی
- ۲- اهداف، اصول و مبانی تربیت کودک
- ۳- چگونگی و نحوه‌ی ارتباط خانه و مدرسه
- ۴- بهداشت و تربیت بهداشتی کودک دبستانی
- ۵- تربیت دینی و اخلاقی کودک دبستانی
- ۶- تربیت عاطفی - اجتماعی کودک دبستانی
- ۷- نقش والدین در آموزش کودک دبستانی
- ۸- اختلالات یادگیری
- ۹- ناهنجاریهای رفتاری کودک دبستانی
- ۱۰- تربیت جنسی کودکان دبستانی

مدت این دوره ۲۰ ساعت است که هر درس در یک جلسه ۲ ساعته به صورت حضوری تدریس می‌شود. بر اساس اهداف و عناوین آموزشی این دوره، کتابی تحت عنوان " خانواده و فرزندان دبستانی " توسط استادان طرح جامع آموزش خانواده تألیف گردیده و انجمن اولیاء و مربیان آن را منتشر کرده است.^۱

۴- دوره آموزش به خانواده‌های دارای فرزند نوجوان

تعریف خانواده‌ی دارای فرزند نوجوان:

به خانواده‌هایی اطلاق می‌شود که دارای فرزند در گروه سنی ۱۱ تا ۱۵ سالگی بوده، در دوره راهنمایی تحصیل کند. بر اساس ویژگیها و نیازمندیهای خاص این خانواده، دوره آموزشی برای آنها در نظر گرفته شده است.

کرده‌اند و یا دارای فرزندان هستند که به مدرسه راه نیافته‌اند.

اهداف:

- ۱- آشنایی خانواده‌های جوان با شیوه‌های مناسب روابط خانوادگی.
- ۲- رفع نیازهای تربیتی فرزندان خردسال در خانواده‌های جوان.
- ۳- ارتقای آگاهیها و دانسته‌های تربیتی بر اساس ویژگیهای خانواده‌های جوان.

عناوین آموزشی:

- ۱- بهداشت زن در دوره بارداری
- ۲- بهداشت روانی خانوادگی
- ۳- خانواده متعادل
- ۴- مدیریت در خانه و خانواده
- ۵- والدین و کودک پیش دبستانی
- ۶- حقوق متقابل زن و شوهر و اخلاق در خانواده

۷- تربیت جنسی**۸- آسیب شناسی خانواده**

مدت دوره ۱۶ ساعت می‌باشد که هر درس در یک جلسه ۲ ساعته به صورت حضوری تدریس می‌گردد.

بر اساس اهداف و عناوین آموزشی، کتابی تحت عنوان " خانواده و فرزندان پیش دبستانی " توسط استادان طرح جامع خانواده تألیف شده که انجمن اولیاء و مربیان کشور آن را منتشر کرده است.^۳

۳- دوره آموزش به خانواده‌های دارای فرزند دبستانی

تعریف خانواده‌ی دارای فرزند دبستانی:

به خانواده‌ای اطلاق می‌شود که دارای فرزند دانش آموز در دوره ابتدایی باشد و بر اساس ویژگیها و نیازمندیهای خاص این خانواده، دوره آموزشی برای آنان در نظر گرفته شده است.

می‌شود.

برای تدریس در این دوره کتابی تحت عنوان "خانواده و فرزندان در دوره راهتمایی تحصیلی" توسط استادان طرح جامع آموزش خانواده تألیف گردیده که انجمن اولیاء و مربیان آن را چاپ و منتشر نموده است.^۵

۵- دوره آموزش به خانواده‌های دارای فرزند نوجوان (۱۵ - ۱۸ ساله)

تعریف خانواده دارای فرزند نوجوان:

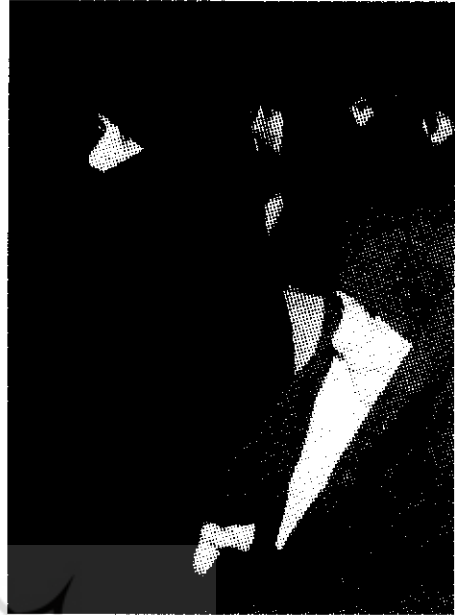
به خانواده‌هایی اطلاق می‌شود که دارای فرزند در گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ ساله دانش‌آموز بوده، در دوره متوسطه تحصیل کند. و بر اساس ویژگیها و نیازمندیهای خاص این خانواده‌ها، دوره آموزشی برای آنان در نظر گرفته شده است:

اهداف:

- ۱- ارتقای آگاهیها و دانسته‌های تربیتی بر اساس ویژگیهای خانواده دارای فرزند دانش‌آموز در گروه سنی ۱۵ تا ۱۸ ساله.
- ۲- رفع نیازهای تربیتی فرزندان خانواده‌های دارای فرزند جوان ۱۵ تا ۱۸ ساله.
- ۳- آشنایی خانواده‌های دارای فرزند ۱۵ تا ۱۸ ساله دانش‌آموز با شیوه‌های مناسب روابط اعضای خانواده.

عناوین آموزشی:

- ۱- تحولات زیستی - جسمانی نوجوان
 - ۲- مسائل تحصیلی و شغلی نوجوان
 - ۳- هدایت جنسی و مسائل مربوط به ازدواج
 - ۴- بهداشت روانی نوجوان
 - ۵- هدایت دینی و اخلاقی نوجوان
 - ۶- چگونگی ارتباط با نوجوان
 - ۷- هدایت اجتماعی و مقابله با تهاجم فرهنگی
- مدت دوره ۱۴ ساعت است که هر درس در یک جلسه ۲ ساعته به صورت حضوری تدریس می‌شود.

اهداف:

- ۱- رفع نیازهای تربیتی فرزندان خانواده‌های دارای فرزند نوجوان.
- ۲- ارتقای آگاهیها و دانسته‌های تربیتی بر اساس ویژگیهای خانواده دارای فرزند ۱۱ تا ۱۵ ساله دانش‌آموز.
- ۳- آشنایی خانواده‌های دارای فرزند ۱۱ تا ۱۵ ساله دانش‌آموز، با شیوه‌های مناسب روابط خانوادگی.

عناوین آموزشی:

- ۱- رشد و خصوصیات و ویژگیهای دوره نوجوانی (زیستی - جسمانی)
 - ۲- تربیت دینی نوجوان
 - ۳- آشنایی با مشکلات تحصیلی نوجوان
 - ۴- تربیت جنسی نوجوان
 - ۵- چگونگی و نحوه ارتباط خانه و مدرسه
 - ۶- تربیت عاطفی و اجتماعی نوجوان
 - ۷- آشنایی با خدمات مشاوره‌ای
- مدت این دوره ۱۴ ساعت است که هر درس در یک جلسه ۲ ساعته به صورت حضوری تدریس

زمینه شرکت آنان در برنامه آموزش خانواده است. بعضی از پژوهشهای انجام شده مؤید نقش مهم مدیران در این زمینه و فراهم کردن زمینه‌های مساعد برای جذب والدین به کلاسهای آموزش خانواده است.

نتیجه یک بررسی تحت عنوان "عوامل مؤثر در جذب اولیاء به کلاسهای آموزش خانواده در شهر یزد" نشان می‌دهد که پدران و مادران عوامل زیر را در جذب والدین به کلاسهای آموزش خانواده مؤثر دانسته‌اند.

برای تدریس در این دوره کتابی تحت عنوان "خانواده و فرزندان در دوره دبیرستان" توسط استادان طرح جامع آموزش خانواده تألیف گردیده و انجمن اولیاء و مربیان آن را چاپ و منتشر نموده است.^۶

نکاتی که مدیران مدارس باید در به‌سازی برنامه آموزش خانواده مورد توجه قرار دهند یکی از مهارتهای مهم مدیران مدارس، مهارت در برقراری ارتباط مؤثر با خانواده‌ها و فراهم کردن

درصد پاسخگویان	عوامل مؤثر در جذب والدین به کلاسهای آموزش خانواده
٪۹۶/۱۳	۱- توانایی مدرس نظیر درجه و تخصص علمی
٪۹۵/۰۳	۲- شروع کردن و پایان دادن کلاس در وقت معین
٪۹۴/۵۴	۳- اختصاص دادن هر جلسه به یک موضوع
٪۹۳/۹۶	۴- حمایت و تشویق سایر اعضای خانواده، مثل همسر و فرزندان
٪۹۲/۹۰	۵- مناسب بودن محل تشکیل کلاس از لحاظ نور، گرما، صدا و ...
٪۹۲/۳۱	۶- فرستادن دعوتنامه کتبی برای والدین، یک یا دو روز قبل از تشکیل جلسه
٪۹۲/۳۵	۷- مناسب بودن ساعات تشکیل کلاس
٪۹۱/۸۰	۸- تشکیل کلاسهای جنبی آموزشی در کنار کلاس آموزش خانواده نظیر کلاس خیاطی، کلاس کامپیوتر و ...
٪۹۱/۲۶	۹- تکیه کردن مدرس بر مسائل مذهبی در صحبتها
٪۹۱/۱۲	۱۰- تبلیغ برای شرکت در کلاس از طریق رادیو و تلویزیون
٪۹۰/۹۶	۱۱- طرح مشکلات توسط والدین در آغاز درس و سپس تدریس و پاسخگویی بر اساس مشکلات آنان
٪۹۰/۵۰	۱۲- اختصاص دادن جایی برای بازی بچه‌هایی که همراه مادران به مدرسه آمده‌اند.
٪۸۹/۰۷	۱۳- تهیه خلاصه مطالب بیان شده و دادن آن به والدین
٪۸۹/۰۱	۱۴- حضور و شرکت مدیر و مربی تربیتی مدرسه در جلسه به عنوان الگو
٪۸۸/۴۶	۱۵- انجام پرسش و پاسخ میان مدرس و والدین
٪۸۶/۶۷	۱۶- تشویق افراد شرکت کننده در جلسه‌های اول و دوم
٪۸۶/۶۷	۱۷- نمایش فیلم در مورد مطالب مطرح شده در جلسه
٪۸۲/۵۱	۱۸- دعوت پدران و مادران باهمدیگر برای شرکت در جلسات
٪۷۸/۳۳	۱۹- خلاصه گفتن مطالب و پرهیز از طولانی شدن جلسات

با توجه به نتایج پژوهش فوق و ارزشیابیهای انجام شده در مورد آموزش خانواده، رعایت نکات زیر می‌تواند مدیران مدارس را در اجرای مناسب برنامه آموزش خانواده یاری دهد.

۱- تهیه طرح آموزش خانواده قبل از سال تحصیلی، به گونه‌ای که در این طرح، اهداف برنامه، بودجه و مراحل اجرای طرح به خوبی مشخص شده باشد. لازم است این طرح در راستای نیاز والدین و طرح کلی آموزش جامع انجمن اولیاء و مربیان کشور تهیه گردد.

۲- به منظور حمایت و تشویق والدین برای شرکت بیشتر آنها در کلاسهای آموزش خانواده لازم است از رسانه‌های مختلف و از اعضای انجمن اولیاء و مربیان مدرسه کمک گرفته شود.

۳- در حد امکان برنامه آموزش خانواده سالانه و با فاصله‌های مناسب تنظیم شود و قبل از سال تحصیلی به اطلاع والدین برسد.

۴- جلسات آموزش خانواده در رأس ساعت معین شروع و خاتمه داده شود.

۵- در تنظیم برنامه آموزش خانواده به شرایط

در این بررسی دیدگاه والدین در مورد موانع حضور مؤثر آنان در کلاسهای آموزش خانواده نیز سؤال شده است. نتیجه این بررسی نشان می‌دهد که والدین عوامل زیر را مانع حضور مؤثر خود در کلاسهای آموزش خانواده می‌دانند.

درصد پاسخگویان	موانع حضور در کلاسها
۴۲/۰۸٪	۱- کمبود وقت
۳۵/۵۶٪	۲- تکراری بودن مطالب
۳۳/۷۰٪	۳- داشتن فرزند کوچک
۲۷/۲۲٪	۴- داشتن مشکلات اقتصادی
۲۰/۹۰٪	۵- گرفتاریهای شغلی و شاغل بودن
۱۹/۴۴٪	۶- پرسیدن سؤال در جلسه توسط مدرس و امتحان کتبی در کلاس
۱۳/۷۴٪	۷- مخالفت همسر با رفتن به کلاس آموزش خانواده

خانواده مطرح نمایند.

۱۶- علاوه بر نظارت بر اجرای برنامه آموزش خانواده، ارزشیابی لازم برای برنامه‌ریزی بعدی صورت گیرد.

پی‌نوشت‌ها:

۱- ملکی، حسن، ارتباط خانه و مدرسه در دوره ابتدایی، ۱۳۷۶، صفحه ۱۹۰.

۲- اساتید مؤلف کتاب این دوره عبارتند از: احمد صافی، علی اصغر احمدی، مجید رشیدپور، شکوه نوابی‌نژاد، عزیزالله تاجیک اسماعیلی.

۳- اساتید مؤلف این کتاب عبارتند از: احمد صافی، علی اصغر احمدی، مجید رشیدپور، شکوه نوابی‌نژاد، علی قائمی، عزیزالله تاجیک اسماعیلی و احمد به‌پژوه.

۴- اساتید مؤلف این کتاب عبارتند از: شکوه نوابی‌نژاد، احمد صافی، مجید رشیدپور، علی اصغر احمدی، علی قائمی، زهرا بهداد، شکوه نوابی‌نژاد، حسن ملکی، علیرضا عصاره، احمد به‌پژوه.

۵- استادان مؤلف این کتاب عبارتند از: شکوه نوابی‌نژاد، مجید رشیدپور، علی اصغر احمدی، علی قائمی، حسن ملکی، علیرضا عصاره و احمد صافی.

۶- اساتید مؤلف این کتاب عبارتند از: شکوه نوابی‌نژاد، احمد به‌پژوه، مجید رشیدپور، علی قائمی و احمد صافی.

۷- ثابتی، حسن، کلاسهای آموزش خانواده را جذاب‌تر کنیم، نشریه پیوند، شماره ۲۲۱، اسفندماه ۱۳۷۶.

کاری و وقت پدران و مادران توجه گردد، به گونه‌ای که حضور آنان در کلاسها ممکن باشد.

۶- سعی شود تمهیدات لازم برای حضور پدران در این کلاسها فراهم گردد و در حد امکان مباحث آموزش خانواده با حضور پدران و مادران مطرح شود.

۷- جلسه، با سخنرانی رئیس مدرسه دوره آموزش خانواده آغاز شود و اهداف این برنامه توسط مدیر به خوبی توضیح داده شود.

۸- شرایط مساعد از نظر فیزیکی نظیر سالن، وضعیت تهویه و گرما، نور و ... به ویژه وسایل صوتی، قبل از اجرای برنامه مساعد گردد.

۹- در اجرای مطلوب آموزش خانواده در حد امکان از دانش‌آموزان و اعضای انجمن اولیاء و مربیان و معلمان و مشاوران مدرسه کمک گرفته شود.

۱۰- از استادان آگاه به نیازها و مسائل خانواده‌ها برای سخنرانی و تدریس استفاده گردد و از تکراری بودن مباحث خودداری شود.

۱۱- برای تکمیل یادگیری، سعی شود، از وسایل کمک آموزشی استفاده گردد و پیش از آغاز بحث در حد امکان فیلم‌های مناسب به نمایش گذاشته شود.

۱۲- به کاربردی بودن مباحث کلاسهای آموزش خانواده توجه گردد و فرصت پرسش و پاسخ داده شود.

۱۳- به منظور در دسترس قرار دادن کتابها و مجلات مناسب خانواده‌ها، در هر برنامه یا دوره، نمایشگاهی از آخرین کتابهای منتشر شده تشکیل گردد و زمینه برای خرید کتاب فراهم شود.

۱۴- به هنگام حضور والدین در مدرسه برای شرکت در کلاس آموزش خانواده، زمینه ارتباط آنان با معلمان فرزندانشان فراهم گردد.

۱۵- علاوه بر آموزش والدین، از خدمات راهنمایی و مشاوره در مدرسه استفاده شود و ترتیبی داده شود که والدین بتوانند مشکلات خود را به صورت فردی با مشاوران و استادان آموزش